

N VRIJE BEROEPEN – Definitie N02
MH/SL/AS

Brussel, 1 december 2020

NOTA

over

DE DEFINITIE VAN HET VRIJE BEROEP

Na meermaals een werkgroep te hebben geraadpleegd en na een vergadering van de commissie Vrije beroepen op 2 december 2020, heeft de Hoge Raad op ...onderstaand advies uitgebracht.

CONTEXT

Naar aanleiding van de invoering van het nieuwe ondernemingsbegrip in het Wetboek van economisch recht (WER), bestaat het verschil tussen burgerlijke en handelsdaden niet meer.

In artikel I.1.14° van het WER werd een definitie van de beoefenaar van een vrij beroep ingevoegd, die luidt: “elke onderneming wiers activiteit er hoofdzakelijk in bestaat om, op onafhankelijke wijze en onder eigen verantwoordelijkheid, intellectuele prestaties te verrichten waarvoor een voorafgaande opleiding en een permanente vorming is vereist en die onderworpen is aan een plichtenleer waarvan de naleving door of krachtens een door de wet aangewezen tuchtrechtelijke instelling kan worden afgedwongen”.

Het gaat om een restrictieve definitie, aangezien zij werd genomen in het kader van de ratio legis van Boek XX WER over de insolventie. Het doel was om de regelgeving met betrekking tot het faillissement te kunnen toepassen op het specifieke karakter van de vrije beroepen die onderworpen zijn aan een bindend tuchtorgaan en gebonden zijn aan het beroepsgeheim.

De bovenvermelde definitie houdt in dat een aantal beroepen die traditioneel als vrije beroepen worden beschouwd niet onder het toepassingsgebied vallen, wat ongewenste gevolgen met zich meebrengt.

Deze restrictiviteit werd verder bevestigd door een koninklijk besluit¹ dat een lijst opstelt van de 12 beoogde beroepen, die allen beschikken over een reglementair opgerichte Orde of Instituut. Overigens lijkt er een vergetelheid in deze lijst te zijn geslopen, want de landmeters-experten, die lijken te beantwoorden aan de criteria van de definitie uit artikel I.1.14° WER, zijn toch niet opgenomen in het voormelde koninklijk besluit.

Zoals vermeld in eerdere adviezen van de Hoge Raad, hebben de beoefenaars van vrije beroepen bovendien een specificiteit die niet te ontkennen valt. Zij vervullen opdrachten die betrekking hebben op de openbare orde, de openbare veiligheid en de volksgezondheid.

WET SLUITING VAN DE ONDERNEMINGEN

In het kader van de wet van 26 juni 2002 betreffende de sluiting van de ondernemingen worden vrije beroepsbeoefenaars gelijkgesteld met ondernemingen zonder handels- of industriële finaliteit. Het onderscheid tussen ondernemers zonder handels- of industriële finaliteit en andere ondernemers is van belang aangezien de bijdrage die werkgevers verschuldigd zijn aan Fonds Sluiting Ondernemingen bepaald wordt op basis van dit onderscheid.

¹ Koninklijk besluit van 26 april 2018 houdende uitvoering van artikel XX.1, § 1, laatste lid, van het Wetboek van economisch recht wat betreft de toepassing van boek XX van het Wetboek van economisch recht op de beoefenaars van een vrij beroep

De volgende percentages worden toegepast (berekend op het brutosalaris van de werknemers):

- 0,19% indien minstens 20 werknemers tewerkgesteld
- 0,14% indien minder dan 20 werknemers tewerkgesteld
- 0,02% voor werkgevers zonder handels- of industriële finaliteit (categorie waaronder de vrije beroepen momenteel vallen).

Naast een verwijzing naar begrippen die geen juridische inhoud meer hebben, werd in de wet van 26 juni 2002 en de uitvoeringsbesluiten ook verwezen naar wetgeving die intussen werd opgeheven.

Bijgevolg blijkt het nodig om de bepalingen die het een onderscheid duiden tussen de ondernemers die een verlaagde bijdrage kunnen betalen aan het Fonds Sluiting Ondernemingen en de andere ondernemers, te herzien.

De bovenvermelde definitie uit het WER is te restrictief. Er zijn aanzienlijk meer ondernemingen die in het kader van het Fonds Sluiting Ondernemingen onder het luik “vrije beroepen” vallen dan de limitatieve lijst uit het koninklijk besluit van 2018.

Een verandering in de classificatie zou echter niet zonder gevolgen blijven voor de beoefenaars van vrije beroepen. Indien deze definitie uit het WER zou worden hernomen in het kader van de wet van 26 juni 2002, zouden een aantal ondernemers die momenteel worden beschouwd als een vrij beroep in de toekomst dus worden opgenomen als “normale” ondernemers en zouden zij, indien de situatie ongewijzigd blijft, een aanzienlijk hogere bijdrage verschuldigd zijn.

Deze vaststelling werd gedaan in verschillende middelen en de wet van 5 mei 2019 tot wijziging van de wet van 26 juni 2002 betreffende de sluiting van de ondernemingen (uitgevaardigd op het einde van de legislatuur) heeft de Koning opdracht verleend te bepalen wat in dit kader onder “vrije beroepen” moet worden verstaan.

STANDPUNT

De Hoge Raad wil, bij ongewijzigde situatie, een plotse en sterke verhoging van de bijdragen vermijden voor een groep beroepsbeoefenaars die traditioneel als vrije beroepen worden beschouwd. Er moet ook worden opgemerkt dat in dit soort strikt gereguleerde beroepen de gevallen van stopzetting van de activiteit van de onderneming beduidend minder talrijk zijn dan in de profitsector (handels- of industriële finaliteit).

Om tegemoet te komen aan al deze bezorgdheden stelt de Hoge Raad voor om voort te bouwen op concepten uit andere regelgeving om te bepalen welke ondernemingen in het kader van de wet betreffende de sluiting van de ondernemingen aanspraak kunnen maken op de betaling van de verlaagde bijdrage.

Men zou kunnen overwegen om de bepaling van het verwachte koninklijk besluit als volgt op te stellen:

“Voor de toepassing van de wet van 26 juni 2002 betreffende de sluiting van de ondernemingen komen de volgende ondernemingen in aanmerking voor het betalen van de verlaagde bijdrage:

- de beoefenaar van een vrij beroep bedoeld in artikel I.1.14° van het Wetboek van economisch recht;
- de beoefenaar van de gezondheidszorgberoepen beoogd door de gecoördineerde wet van 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen.”

Volgens deze definitie zullen de volgende beroepen worden beoogd:

- op basis van het WER: advocaten, gerechtsdeurwaarders, notarissen, apothekers, artsen, dierenartsen, psychologen, architecten, vastgoedmakelaars, bedrijfsrevisoren, accountants en fiscaal accountants en ook gecertificeerde accountants, gecertificeerde belastingadviseurs en landmeters-experten.
- op basis van de wet gezondheidszorg: artsen, tandartsen, apothekers, kinesitherapeuten, verpleegkundigen, vroedvrouwen, hulpverleners-ambulanciers, klinisch psychologen, klinisch orthopedagogen, psychtherapeuten en de volgende lijst paramedische beroepen: apothekersassistenten, audiologen, bandagisten, orthese- en prothesemakers, diëtisten, ergotherapeuten, operatoren medische laboratoriumtechnologie, logopedisten, verstrekkers van oogzorg, podologen, operatoren medische beeldvorming, ziekenvervoerders en verstrekkers van mond- en tandzorg.

CONCLUSIE

Met dit advies wil de Hoge Raad een oplossing bieden voor de problematiek die aan de orde werd gesteld door de toenmalige Minister van Werk, dhr. K. Peeters, en die betrekking heeft op de definitie die in het kader van de wet van 26 juni 2002 betreffende de sluiting van de ondernemingen moet worden gegeven aan de beoefenaars van vrije beroepen.

De Hoge Raad dringt er ook op aan dat de definitie uit artikel I.1.14° van het WER gezien het restrictieve karakter ervan alleen zou worden gebruikt in het kader waarin ze werd ingevoerd, namelijk de insolventieprocedure.

Zoals hij reeds aangaf in zijn eerdere adviezen wenst de Hoge Raad toch nogmaals te wijzen op de specificiteit van de vrije beroepen. De beoefenaars van deze beroepen moeten een zekere maatschappelijke verantwoordelijkheid opnemen in het kader van hun opdrachten die betrekking hebben op de openbare orde, de volksgezondheid en de openbare veiligheid.

Bij de uitoefening van een vrij beroep wordt voldaan aan een aantal specifieke criteria en kenmerken die de ernst van het beroep en de dienstverlening in overeenstemming met de belangen van de patiënt/klant garanderen. Tot nu toe bestaat er geen positieve definitie van dit geheel die het mogelijk maakt de traditionele vrije beroepen die toch niet over een wettelijk opgerichte orde of instituut beschikken, op te nemen en tegelijkertijd een stevige grondslag te behouden om de ernst en de deskundigheid die eigen zijn aan deze beroepen te verzekeren.
